

Recensie Marja Schouten

Lionel Shriver: 'Big Brother' Uitgeverij Atlas/ Contact, Amsterdam/Antwerpen 2013. ISBN 9789025441524 Zie ook: www.atlascontact.nl
(Eetproblemen/Obesitas/Roman/AG/PO/1)

Soort boek/Stijl/Aandoening:

Een autobiografische roman over de relatie van de schrijfster met haar broer die aan de gevolgen van morbide obesitas is overleden. Een indringend verhaal van een groot literair talent. Shriver zet in deze roman de 'gezonde' eet- en leefgewoonten van haar man scherp af tegen de 'ongezonde' van haar broer, in de roman Edison geheten. Zo schrijft ze een roman waarmee ze vragen stelt bij allerlei opgelegde diëten, obesitas, gezond leven.

Tenslotte, als de roman geschreven is, kan ze niet laten toe te lichten hoe in de realiteit zaken zijn gelopen. Dat doet ze vanaf pagina 401-414. Boek van in totaal 414 pagina's.

Over de schrijfster:

Lionel Shriver (1957) is schrijfster; ze woont afwisselend in New York en Londen. Ze brak door met '*We need to talk about Kevin*', een verontrustende roman waarbij Shriver in de huid kruipt van de moeder van een jongen die een slachtpartij aanrichtte op zijn school. Dit boek, bekroond met de Orange Prize, werd een internationale bestseller en is verfilmd.

Korte beschrijving

Shriver opent haar boek met het motto: 'De dieetindustrie is de enige winstgevende bedrijfstak ter wereld met een mislukkingspercentage van 98 procent.'

Het boek is opgedragen aan haar broer Greg, die op 55-jarige leeftijd overleed aan de gevolgen van morbide obesitas.

De hoofdpersoon is Pandora, een kleurloze vrouw met een goedlopend bizar bedrijfje. Zij krijgt haar broer - Edison Appaloosa - te logeren, die aan morbide obesitas lijdt. Shriver schetst een pijnlijke en hilarische logeerpartij. Dan volgt het onvermijdelijke: Pandora ziet zich genoodzaakt te kiezen tussen haar man en haar broer; een keuze die Shriver zelf op het nippertje bespaard bleef.

Naast de beschrijving van alle schranspartijen en afvalpogingen lardeert Shriver haar roman met scherpe observaties over dit beladen onderwerp. De roman eindigt in een onverwachte ontknoping, die nog lang in je hoofd nagalmt.

Wat viel op

Waanzinnig goed inlevingsvermogen en kennis van zaken. De dodelijke vraatzucht van haar broer heeft een verontrustend boek opgeleverd van grote literaire klasse. Nu nog wachten op de verfilming.

Citaten

(pag. 46) 'Kijkend naar die man was het alsof ik in een gat viel, en ik moest wegstaren omdat het onbeleefd was om te staren, en nog onbeleefder om te huilen.'

(pag. 135)...Op een middag stopte ik eerder met werken. Ik was verbaasd dat hij me niet hoorde binnenkomen, maar mijn broer was dan ook druk bezig. Ons

houten kookeiland was bezaaid met flessen. Ik herkende een oud kerstcadeau dat naar achter in de provisiekast was verschoven: pecca-en hazelnoten, gekonfijt in een dikke bruine drab. Ook die pot was leeg en droop. De honing was eruit. Wat bizar was; een fles Indiase limoenen in het zuur. Cranberrysaus. En dit alles als aanvulling op onze geleisuiker, die Edison recht uit de bus lepelde. Hij keek op. Sommige mensen zouden misschien de komische kant ervan hebben gezien. De witte poeder zat met siroop uit een eerdere strooptocht aan zijn kin geplakt als een eerbetoon aan de Kerstman. ...Een vochtige witte brij vormde een dolle knoeiboel in zijn mond..."

(pag.401-414) 'Sorry, maar ik hou dit niet vol. Het is allemaal gelogen. Of bijna. ... Die avond voor zijn terugvlucht naar LaGuardia werd ik inderdaad bevangen door een impuls iets overijds voor te stellen...zodat ik hem kon coachen om af te slanken...De waarheid was minder nobel: nog langer en zelfs nog intensiever samenleven met mijn lastige broer, de positie van viersterren generaal in de Geleisuikeroorlogen aannemen? Dat wilde ik gewoon niet...Na te hebben nagelaten het gelag te betalen terwijl Edison nog in leven was, betaal ik in plaats daarvan nu. Elke dag.'

Recensies

'Shriver schittert opnieuw in de dingen waarin ze altijd schitterde; het tempo, de verhaallijn, de psychologie van haar personages.' (*The Independent*)

'Een vintage Shriver – vol treffende observaties; verontrustend, geestig, maar ook zoals Pandora zelf toegeeft, "heel, heel treurig." (*Miami Herald*)

'Een boek over obesitas, maar ook over familierelaties, over verantwoordelijkheden, over de Bijbelse vraag "ben ik mijn broeders hoeder"? Het antwoord komt via een verrassende en overtuigende literaire wending. Dat kun je wel overlaten aan een verteller die Pandora heet.' (*De Volkskrant*)

Televisie-interview

Wim Brands, 29 september 2013, in boeken op reis, VPRO boeken, noemt *Big Brother* een onheilspellend boek. 'Eigenlijk heeft niemand tegenwoordig nog een normale houding tot voedsel,' zegt Lionel Shriver onder meer in dit interview. 'Teveel mensen hebben van hun lichaam een tempel gemaakt, en weer anderen beschouwen dat lichaam als een opslagcontainer.' Op de vraag waarom we teveel eten, antwoordt Shriver: 'niet omdat eten zo leuk is, maar omdat de rest niet zo leuk is...Vet is vermomming, je maakt jezelf in wezen onzichtbaar; het is jezelf levend begraven.' De schrijfster die zelf éénmaal per dag eet, staande schrijft, driemaal per week 15 kilometer hardloopt en overdag nooit de verwarming aanzet, wil duidelijk gesteld zien dat zij geen *nutritional* nazi is die elke calorie telt. Het grote verdriet van Shriver: zij schreef een schitterende column over het leven van haar broer. In die tekst spreekt ze haar zorg uit. Te laat. Hij overleed enkele dagen na publicatie.

Extra

'Het lijkt erop dat romanschrijvers de dikke mens hebben ontdekt. *Obilit* dreigt een heuse literaire stroming te worden,' schrijft Katja de Bruin bij de bespreking van onder meer *Big Brother*. 'Literaire dikzakken waren er natuurlijk altijd al, maar van morbide obesitas had nog niemand gehoord. In 1991 introduceerde Peter Hedges in zijn roman *What's eating Gilbert Grape* een vrouw die zo zwaar was dat ze door de vloer dreigde te zakken. In de verfilming schitterde de 249 kilo zware

Darlene Cates als de moeder van Johnny Depp en Leonardo DiCaprio. Ze bleek de trieste voorloper van wat de amusementsindustrie voor ons in petto had; de corpulente mens als kijkcijferkanon.'

(<http://boeken.vpro.nl/artikelen/2013/september/obilit.html>)

Het Parool van zaterdag 30 november 2013 wijdt twee pagina's aan het obesitasprobleem van jonge kinderen in Amsterdam. Van de vijfjarigen in Amsterdam is al achttien procent te zwaar; bij veertienjarigen is dat een kwart, blijkt uit cijfers van de GGD. De gemeente legt de focus op het bestrijden en voorkomen van overgewicht bij basisschoolkinderen, schrijft Marte van Santen in dit artikel. Een voorbeeld is Vet Fitte Kids, fysiotherapiepraktijk in Amsterdam Noord. Samen met een diëtiste wordt aan moeders van de dikke kinderen een actieplan voorgehouden met betrekking tot eten, slapen, beweging ontbijten, frisdrank computer en tv.

Deze initiatieven schijnen al vruchten af te werpen. Er is dus hoop.